

19.10.2015

Asia: HE 30/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

Teema: Korkeakoulujen rahoitus

Kymenlaakson Ammattikorkeakoulu Oy ja Mikkelin Ammattikorkeakoulu Oy kiittävät kutsusta kuulemistilaisuuteen ja esittävät lausuntonaan seuraavaa:

Ammattikorkeakoulujen rahoitusta on korkeakoulu-uudistuksen aikana leikattu kokonaisuudessaan jo noin 20 %. Ammattikorkeakoulut ovat joutuneet jo vuosia toteuttamaan raskaita sopeuttamistoimia saadakseen kulutasonsa vastaamaan vähentyneitä rahoitusta.

Sopeuttamistoimia on esitelty osana ammattikorkeakoulu-uudistuksen aikana tehtyjä toimilupahakemuksia, ja esitetyt toimet ovat olleet myös yksi toimiluvan myöntämisperusteista. Toimilupahakemuksissa ammattikorkeakoulujen taloutta suunniteltiin vuoteen 2018 saakka OKM:n antaman rahoitustason perusteella. Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu -konsernin emoyhtiö ja tytäryhtiöt ovat toteuttaneet toimilupahakemuksessa esitetyt sopeuttamistoimet ripeällä aikataululla ja toimintojen rakenteita on uudistettu ja tehostettu määrätietoisesti. Toimet ajoituivat vuosille 2013–2015 ja sopeuttamistoimien myötä esimerkiksi konsernin toisesta tytäryhtiöstä Kymenlaakson Ammattikorkeakoulu Oy:stä on henkilöstö vähentynyt noin 70 henkilötyövuodella, joka on lähes 20 % vuosien 2011 ja 2012 tasosta.

Samaan aikaan sekä Kymenlaakson Ammattikorkeakoulu että Mikkelin Ammattikorkeakoulu ovat parantaneet tuloksellisuuttaan huomattavasti tavoitteenaan varmistaa tulevaa rahoituksellista asemaansa. Huolimatta siitä, että tähän saakka vaaditut sopeuttamistoimet on toteutettu suunnitellusti ja Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu -konsernin tytäryhtiöiden toiminnan tulokset ovat parantuneet huomattavasti verrattuna amk-kenttään yleisesti, nyt vuodelle 2016 esitetyt uudet leikkaukset tarkoittavat uusien sopeuttamistoimien ja YT-neuvotteluiden aloittamista välittömästi edellisten sopeuttamistoimien päätyttyä.

Kymenlaakson ja Mikkelin Ammattikorkeakoulu Oy:t fuusioituvat yhdeksi korkeakouluksi 1.1.2017, toteuttaen näin hallituksen tavoitetta korkeakouluverkon rationalisoinnista. Fuusion suunnittelu ja toteutus ovat perustuneet toimilupahakemuksissa esitettyihin taloudellisiin ja toiminnallisiin suunnitelmiin, jotka pohjautuivat OKM:n ammattikorkeakouluille toimitamiin vuoteen 2018 ulottuviin rahoitusennusteisiin.

Mikäli ehdotetut rahoitusleikkaukset vuodelle 2016 toteutuvat, vaarantavat tarvittavat sopeuttamistoimet opetuksen laadun sekä toiminnan ja rakenteiden kehittämisen tulevaisuudessa. Indeksijäädytyksen myötä myös yleinen kustannustason nousuun joudutaan ammattikorkeakouluissa varautumaan säästöohjelmilla.

Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliin on myös tulossa muutoksia, vaikka nykyisellä tulospohjaisella mallilla ei ole täysimääräisesti jaettu rahoitusta vielä kertaakaan. Jatkossa osa rahoituksesta jaetaan strategisien perustein, johon tuloksellisuudella ei välttämättä ole mer-

19.10.2015

kitystä. Tässä on vaarana, että syntyy painetta kohdistaa strategiarahaa ammattikorkeakouluille, jotka leikkausten johdosta ajautuvat talousvaikeuksiin, koska eivät ole vielä toteuttaneet tarvittavia sopeuttamistoimia tai joiden tuloksellisuus ei riitä varmistamaan tarvittavaa rahoitusta. Edellä mainittu saattaa asetetut tavoitteet tuloksellisuuden parantamisesta ja rakenteiden uudistamisesta kyseenalaiseksi.

Verrattuna ammattikorkeakoulujen leikkauksia edeltäneeseen vuoteen 2012, ovat heikoimmin tulokselliset ammattikorkeakoulut menettämässä vuosirahoituksestaan yli 30 % suurimman menetyksen ollessa 38 %. Tähän vaikuttaa leikkausten lisäksi jäljelle jääneen rahoituksen uusjako tuloksellisuuteen perustuvalla mallilla. Tulosmallia voidaan sinällään pitää onnistuneena ja ammattikorkeakouluja oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti kohtelevana sen koostuessa sellaisista mittareista, joista ammattikorkeakouluilta on odotettu kehittämistoimia jo vuosia ennen malliin siirtymistä.

Tilanne nostaa kuitenkin kaksi huolta: miten heikoimmin tulokselliset ammattikorkeakoulut voivat selvitä laskematta toimintansa tasoa kohtuuttoman alas ja kuinka tilanteesta voidaan kansallisesti selvitä ilman että oikeudenmukaiseksi koettu tulosmallijärjestelmä vesitetään irrottamalla sillä jaettavista varoista osa kohdistettavaksi näiden ammattikorkeakoulujen tukemiseen. Jo nyt osassa ammattikorkeakouluista on opettajan yhtä opintopistettä kohti käyttämää työaikaa laskettu jopa noin 40 %. Vastaavana aikana opiskelijoiden kyky omaksumaa tietoja ja taitoja itsenäisesti ei liene kehittynyt vastaavasti, vaan säästöt heijastuvat väistämättä valmistuneiden osaamiseen. Tilanne on heikko. Toisaalta sellainen ratkaisu, jossa tulosmallia muutettaisiin heikoimpia ammattikorkeakouluja paremmin myötäileviksi, olisi täysin epäoikeudenmukainen niitä ammattikorkeakouluja kohtaan, jotka ovat käyneet läpi valtavan muutoksen tuloksellisuutensa parantamiseksi ja toimintaedellytystensä turvaamiseksi. Jo nyt esitetty 6 % kohdistus mallista strategiarahoitukseen uhkaa vakavasti tätä oikeudenmukaisuutta.

Kymenlaakson Ammattikorkeakoulu Oy:n ja Mikkelin Ammattikorkeakoulu Oy:n yhteinen näkemys on, että ammattikorkeakoulujen rahoituksen leikkaaminen edelleen vuoden 2015 tasosta, indeksijäädytykset sekä rahoitusmallin muuttaminen vähemmän tulosriippuvaiseksi vaarantavat suomalaisen korkeakoulutuksen tason sekä valtioneuvoston myöntämien toimilupien mukaisen ammattikorkeakoulujärjestelmän tulevaisuuden. Hallituksen esityksessä vuoden 2016 talousarvioksi esitetyt tavoitteet korkeasta koulutus- ja sivistystasosta hyvinvointiyhteiskunnan perustana ovat selkeästi ristiriidassa näiden tavoitteiden toteuttamiseksi suunnattuihin panostuksiin.

Mikkelissä 19. lokakuuta, 2015

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu
Mikkelin ammattikorkeakoulu

Heikki Saastamoinen
Rehtori, toimitusjohtaja